МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМАНАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОДІАГНОСТИКА
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта

предметна спеціальність 014.04 Математика
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: Математика
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2020

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми

_____ Івлієва О.М.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
Кафедрою загальної та практичної психології

протокол № 1 від 27.08.2020

Завідувач кафедри _____ Мазоха І.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності

_____ Гончарова Н.О
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: викладач кафедри загальної та практичної психології Пономарьова В.Л.

Рецензенти програми: проф. кафедри загальної та практичної психології Макарчук Н.О.

© Пономарьова В.Л., 2020
© ІДГУ, 2020

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів:4	*Лекції*:	
	20	*6*
Модулів:1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: 6	*Семінарські заняття*:	
	28	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4	*Консультації:*	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	72	*108*

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни *Психодіагностика:* методичні принципи побудови психодіагностичних інструментів та формування психодіагностичного висновку; методи, конкретні методики діагностування найбільш універсальних конструктів особистості, таких як: риси особистості, здібності, мотиви, свідомість та самосвідомість, міжособистісні взаємини.

Метою викладання навчальної дисципліни «*Психодіагностика»* є: забезпечення студентів теоретичними знаннями з психодіагностики та озброєння умінням застосовувати на практиці психодіагностичний інструментарій, використовуючи загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «*Психодіагностика»* є:

- ознайомлення з методичними основами сучасної психодіагностики;
- вивчення нормативних вимог до психодіагностичних методик;
- формування розуміння психометричних вимог до психодіагностичних методик;
- формування уявлення щодо класифікацій психодіагностичних методик;
- опрацювання конкретних психодіагностичних методик дослідження інтелекту та особливостей особистості.
- - методи психодіагностики психічних станів особистості, емоційно-особистісної дезадаптації;
- - психодіагностика індивідуальної свідомості і самосвідомості, рівня домагань, самооцінки особистості та міжособистісних стосунків;
- - методи та прийоми діагностики мотиваційної сфери особистості, спрямованості, професійних інтересів, намірів, схильностей та професійних здібностей.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу Психодіагностики передбачає взаємозв'язок з такими дисциплінами як загальна, соціальна, вікова та педагогічна психологія, історія психології, психокорекція, психологія особистості..

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Основні результати навчання і компетентності:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	*Знати* історичні та сучасні способи дослідження розумових здібностей *Вміти* застосовувати одержані знання на практиці	*Загальні:* здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.
2.	*Знати* основні етапи психодіагностичного процесу *Вміти* орієнтуватися в етапах психодіагностичного процесу – чітко розуміти їх послідовність	*Загальні* : навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
3.	*Знати* можливості застосування особистісних опитувальників та способи перевірки їх достовірності *Вміти* застосовувати особистісні опитувальники	*фахові* здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
4.	*Знати* суть проективного підходу у психодіагностиці *Вміти* застосовувати проективні психодіагностичні методики	*Фахові:* здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС (120 годин).

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Вступ у психодіагностику	4	2	2	-	-	7	4	2	2			10
2.	Історія виникнення і становлення психодіагностики	4	2	2	-	-	8						12
3.	Загальна характеристика	4	2	2	-	-	7	4	2	2			10

	методів психодіагностики												
4.	Сфери використання методів практичної психодіагностики	4	2	2	-	-	7						12
5.	Організація проведення психодіагностичного обстеження.	6	2	4	-	-	7	4	2	2			10
6.	Основні етапи конструювання тестів: психометричні основи психодіагностики	6	2	4	-	-	8						12
7.	Особливості проективних методик дослідження особистості	4	2	2	-	-	7						10
8.	Об'єктивні тести: вимір інтелекту і тести спеціальних здібностей	4	2	2	-	-	7						10
9.	Особистісні опитувальники.	6	2	4	-	-	7						12
10.	Психодіагностика міжособистісних стосунків. Діагностика внутрішнього світу особистості. Методи діагностики самосвідомості	6	2	4	-	-	7						10
	Разом:	48	20	28			72	12	6	6			108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ у психодіагностику.

Поняття психодіагностики. Предмет і структура психодіагностики. Місце психодіагностики у системі психологічних наук. Завдання і роль теоретичної і практичної психодіагностики.

Тема 2. Історія виникнення і становлення психодіагностики.

Передісторія психодіагностики. Витоки психодіагностики. Психодіагностика XIX ст. Вклад Ф.Гальтона, Дж. Кеттела, А.Біне, Ч.Спірмена. Розвиток психодіагностики XX ст. Розвиток психодіагностики з 1901 по 1930 рр. Криза психодіагностики. Розвиток психодіагностики у 1930-1950 рр. Розвиток психодіагностики у 1950-1970 рр. Розвиток психодіагностики у 1970-1980 рр. Розвиток психодіагностики у 1980-2000 рр. XXI вік. Нова ера психодіагностики.

Тема 3. Загальна характеристика методів психодіагностики.

Вимоги до методів психодіагностики. Класифікації та категоризації методів психодіагностики. Тест як психодіагностичний інструмент. Поняття, переваги та недоліки тестової та нетестової психодіагностики. Тест як психологічний інструмент. Поняття та класифікації тестів. Характеристика тестів. Комп'ютеризовані і комп'ютерні тести. Об'єктивні та суб'єктивні тести особистості. Проблема адаптації та методологічне забезпечення тестування..

Тема 4. Сфери використання методів практичної психодіагностики.

Використання психодіагностики з метою оптимізації навчання і виховання. Використання психодіагностики в сфері медицини. Психодіагностика в психологічному консультуванні. Використання психодіагностики для вирішення проблем, які відносяться до сфери трудової діяльності. Використання психодіагностики в судово-психологічній експертизі..

Тема 5. Організація проведення психодіагностичного обстеження.

Організація проведення психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз. Поняття і структурні компоненти. Ситуативна змінна обстеження та змінна цілі обстеження. Поняття і характеристики тестового завдання. Алгоритм проведення обстеження (психодіагностичного процесу)

Тема 6. Основні етапи конструювання тестів: психометричні основи психодіагностики.

Психометричні властивості тестів. Специфікація тестів. Визначення кількості завдань. Процедури розробки завдань. Оформлення тесту і пілотажні дослідження. Аналіз завдань, надійність і валідність тестів. Стандартизація і публікація тестів.

Тема 7. Особливості проективних методик дослідження особистості.

Передісторія проективної діагностики. Проекція як психологічний феномен. Особливості проективних методик, переваги та недоліки. Концепція аналізу та особливості адитивних методик, методик інтерпретації та конститутивних методик (структуризації). Концепція аналізу методик: імпресії. Концепція аналізу методик конструювання. Концепція аналізу методик вивчення експресії (рефрактивних). Концепція аналізу методик катарсису. Концепція аналізу експресивних методик – вивчення продуктів творчості.

Тема 8. Об'єктивні тести: вимір інтелекту і тести спеціальних здібностей.

Методики діагностування особливостей пам'яті, уваги, логічного мислення. Визначення тестів інтелекту. Теорії інтелекту. Класифікація основних методів психодіагностики інтелекту. Тест Біне — Сімона — родоначальник сучасних методів визначення рівня інтелекту. Робота психолога з конкретними тестами визначення рівня інтелекту: тестом Г. Айзенка, тестом Дж. Равена. Технологія використання методики Д. Векслера у вивченні інтелекту особистості. Робота з тестами Р. Амтхауера, "Штур". Інтерпретація отриманих результатів. Тести спеціальних здібностей і досягнень.

Тема 9. Особистісні опитувальники.

Визначення особистісних опитувальників. Робота з тестами-опитувальниками Я. Стреляу, Г.Айзенка,В. Русалова. Характеристики особистісного опитувальника Р. Кеттелла. Характеристика опитувальника методики MMPI. Характеристика тест-опитувальника Г. Шмішека, А. Лічко. Робота з методиками "САН", "Шкала самооцінки" Ч. Спілбергера та Ю. Ханіна, "Шкала пошуку відчуттів" М. Цуккермана, тест конфліктності К. Томаса. Психодіагностика мотивації.

Тема 10. Психодіагностика міжособистісних стосунків. Діагностика внутрішнього світу особистості. Методи діагностики самосвідомості.

Класифікація методів психодіагностики міжособистісних стосунків та її обґрунтування. Соціометричне дослідження міжособистісних стосунків. Робота з методиками Р. Жіля та Т. Лірі, а також з проективними методиками "Моя сім'я", "Сім'я, яку б мені хотілося мати" і тестом М. Люшера для діагностики проблем сімейного спілкування. Діагностика подружніх та сімейних стосунків. Соціометричне дослідження. Головні функції самосвідомості та форми уявлень про себе. Класифікація методик психодіагностики самосвідомості. Стандартизовані самозвіти у формі описів і самоописів. Ідеографічні методики типу репертуарних матриць.

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Вступ у психодіагностику.

Тема 2. Історія виникнення і становлення психодіагностики.

Тема 3. Загальна характеристика методів психодіагностики.

Тема 4. Сфери використання методів практичної психодіагностики.

Тема 5. Організація проведення психодіагностичного обстеження.

Тема 6. Основні етапи конструювання тестів: психометричні основи психодіагностики.

Тема 7. Особливості проективних методик дослідження особистості.

Тема 8. Об'єктивні тести: вимір інтелекту і тести спеціальних здібностей.

Тема 9. Особистісні опитувальники.

Тема 10. Психодіагностика міжособистісних стосунків. Діагностика внутрішнього світу особистості. Методи діагностики самосвідомості.

5.3.Організація самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10/2	Конспект лекцій
2.	Подготовка до семінарських занять	22/6	Конспект відповідей на сем
3.	Підготовка до проміжного контролю	4/4	Виконані завдання м.к.р.
4.	Підготовка реферату	20/20	Реферат та його захист
5.	Виконання завдань для самостійної роботи	16/76	Конспект завдань для с.р.
	Разом	**72/108**	

Тематика індивідуальних завдань (рефератів)

1. Зародження і становлення психодіагностики як науки.
2. Комп’ютерна психодіагностика.
3. Експеримент як метод психологічної діагностики.
4. Тест як основний психодіагностичний інструмент
5. Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження.
6. Психологічні основи побудови тесту. Основні етапи розробки первинної форми тесту.
7. Діагностика готовності до школи.
8. Методи діагностики пам'яті.
9. Методи діагностики уваги.
10. Тест структури інтелекту Векслера: специфіка, способи побудови, сфери застосування.

Дослідження сенсомоторної сфери (сприйняття, увага). Коректурна проба; Таблиці

11. Шульте; Дошки Сегена; Кубики Коса.
12. Шкільний тест розумового розвитку - ШТУР (До. М. Гуревіч, М. К. Акимова і інші).
13. Культурно-вільний тест інтелекту Кеттела.
14. Патохарактерологічна діагностика. (Патохарактерологічний діагностичний опитувальник; тест К.Леонгарда)
15. Тест колірних виборів Люшера: структура побудови, сфери застосування.
16. Професійні та особистісні вимоги до практичного психолога.
17. Психологічний діагноз.
18. Етичний кодекс психолога-діагностика.
19. Розвиток перших уявлень про дослідження індивідуальних відмінностей в Індії, Китаї, Греції, Спарті, тощо.
20. Передумови виникнення психодіагностики в Європі.
21. Френсіс Гальтон та вимірювання індивідуальних відмінностей.
22. Діяльність Д. Кеттела.
23. Розвиток шкал дослідження інтелектуальних здібностей в США: Л.Термен, Х.Чайз, Р.Йеркс.
24. Створення перших проективних методик: Г.Мюррей, Г.Роршах, Л.Сонді.
25. Виникнення стандартизованих багатофакторних опитувальників.

26. Два періоди розвитку психодіагностики в Росії та в Україні. Криза прикладної психології 20-30-х рр. ХХ в.
27. І. Шпільрейн, М. Басов, П. Блонський, Л. Виготський, В. Блейхер, Л. Венгер, Л. Бурлачук, А. Лічко, інші та їх внесок у розвиток вітчизняної психодіагностики.
28. Психодіагностика та диференційна психологія
29. Адаптація зарубіжніх тестів.
30. Уявлення про здібності у вітчизняній і зарубіжній психології
31. Використання психодіагностики з метою оптимізації навчання і виховання
32. Використання психодіагностики в медичних установах
33. Використання психодіагностики в психологічному консультуванні
34. Використання психодіагностики для вирішення проблем, які стосуються сфері трудової діяльності
35. Використання психодіагностики в судово-психологічної експертизи
36. Професійні та особистісні вимоги до практичного психолога.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з підручниками та методичними посібниками, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та виконаних індивідуальних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає три теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Стандартизація психодіагностичних методик.
2. Особливості сучасної психодіагностики та її зв’язок з суміжними науками.
3. Проективна методика «неіснуюча тварина».

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

рівень		

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Тези доповідей	5
Термінологічний словник	5
Реферат	5
Винонання завдань для самост. роботи	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за правильну відповідь на 1 теоретичне питання - 5 б. Загальна кількість – 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до Положення ІДГУ «Про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС».

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (проектор), комп'ютер (ноутбук) для використання нормативної електронної бази.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Галян І. М.Психодіагностика : навч. посіб. / І. М. Галян. — 2-ге вид., стереотип. — К. : Академвидав, 2011. — 464 с.
2. Інтелектуальні здібності дитини / упоряд. : С. Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К. : Мікрос- СВС, 2003. – 96 с.
3. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика. Навч. посіб для вузів . – К.: Ельга Ніка-Центр. – 2004. – 400 с.
4. Методи психодіагностики підлітків: навч. посіб. з пропедавтичної практики для студ. пед. спеціальностей / за ред. О.Д. Кравченко, В.Ф. Моргуна. – Полтава, 1995. – С. 62–76.
5. Москальова А.С. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: Навч. посіб. /А.С. Москальова, М.В. Москальов. – 360с.
6. Пашукова Т.І. Практикум із загальної психології / Т.І. Пашукова, А.І. Допіра, Г.В. Дьяконов / За ред. Т.І. Пашукової. – К. : Т-во "Знання", КОО, – 2000. – С. 114–122
7. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред. чл.- кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2012. – 448 с.
8. Скребець В.О. Основи психодіагностики: Навч. Посіб./В.О. Скребець. – 4-е вид. – К.: Слово, 2007. – 192 с.
9. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.
10. Фурман, А. В. Психодіагностика особистісної адаптованості [Текст] : наук. вид. / А. В. Фурман. – 2-е вид. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 64 с.

Допоміжні

1. Готовність учня до профільного навчання /Упоряд. В.Рибалка. За заг. ред. С.Максименка, О.Главник. – К., 2003.
2. Психодіагностика. Навчальний посібник для студентів соціологів / уклад. Ю.В. Кушнір; відпов. ред. В. П. Кушнір– Донецьк: КиЦ, 2012. – 346 с.
3. Рибалка В.В. Методологічні проблеми наукової психології: посібник / Рибалка Валентин Васильович.- К.: Талком, 2017.- 245 с.
4. Самошкіна Л. М., Лазаренко В. І. С 17 Психодіагностика: Навч. посіб. – Д.: РВВ ДНУ, 2001. – 44с.
5. Фурман Анатолій В. Діагностичний напрям узмістовлення діяльності психологічної служби університету / Анатолій В. Фурман, Тетяна Надвинична // Психологія і суспільство. – 2014. – № 3. – С. 69-101.

Інформаційні ресурси

1. Этический кодекс психолога Украины http://psyhological.ucoz.ua/publ/ehticheskij_kodeks_psikhologa_ukrainy/29-1-0-269
2. Лаборатория «Гуманитарные Технологии» http://www.ht.ru/cms/
3. «Иматон»: тесты и методики для психологов http://www.imaton.com/
4. Куб — электронная библиотека www.koob.ru